

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO S PRILOGO ANGELČEK.

Leto 52.

Ljubljana, marca - aprila 1922.

Štev. 3.-4.

Š-č.:

Pomlad.

Trato odéli
cvetovi so beli,
ptički so se zbudili veseli.
Vse živi,
vse v radostih drhli —
zlata pómlad čez polje hiti.

Oj mlado srcé,
zdaj pevaj in piskaj,
zdaj rajaj in vriskaj —
ti dnevi ko reka hité.
Greš sedemkrat spat,
pa že bo pomlad
za góro katero — Bog vé . . .

† Papež Benedikt XV.

Nenadoma, da smo se komaj dobro zavedeli prve žalne novice o težki bolezni svetega očeta in zadržteli v skrbi, je bila tu že druga: Svetega očeta Benedikta XV. ni več med živimi! Umrl je v nedeljo 22. januarja ob 6. uri zjutraj.

Čudovito naglo kliče Odrešenik svetá v tem stoletju svoje namestnike z zemlje. Papež Pij X. je vladal le 11 let, Benedikt XV. le dobrih 7 let. Ali so postala krmarjem Petrovega čolna vesla pretežka v teh hudih časih? Ali svet ni vreden dalekovidnih mož, ki jih ne mara poslušati? —

Visoki rajnik — prej Jakob della Chiesa — je bil rojen 21. novembra 1854 v mestecu Pegli blizu Genove iz plemenite rodbine markizov della Chiesa. Po dovršenih gimnazijskih razredih v Genovi se je lotil pravoslovja. Leta 1874. je postal doktor svetnega prava. Poslej se je posvetil bogoslovju. Leta 1878., 21. decembra, je prejel mašniško posvečenje. Potem je v Rimu proučeval razne vede za diplomatsko službo. Postal je doktor cerkvenega prava. Nato ga je imenoval papež Leon XIII. za tajnika cerkvenega zastopstva v Madridu. Tam je ostal do leta 1887. Takrat ga je poklical papežev državni tajnik kardinal Rampolla za svojega tajnika v Rim. Leta 1907. ga je imenoval papež Pij X. za nadškofa v Bologni, svoje smrtno leto (1914) pa za kardinala. Isto leto je bil pa kardinal Jakob della Chiesa že tudi izvoljen za papeža (3. septembra) in tri dni kasneje kronan s papeško tiaro, trojno krono, kot namestnik Kristusov na zemlji, kot poglavar svete Cerkve in kot oče knezov in kraljev.

Benedikt XV. je bil papež med svetovno vojno; v letih, ko je bil domala ves svet en sam vojni tabor; ko se je zdelo, da je umrla med ljudmi ljubezen, resnica in pravica. Stotisoč vdov in sirot je jokalo za svojimi redniki; stotisoče bednih ujetnikov hrepenelo po domovju; stotisoče ranjencev stokalo po bolnicah, milijoni krvaveli in mrlji po bojiščih. Prvi in edini, ki si je upal zaklicati v ta svetovni trušč očetovsko pomirjajočo besedo, je bil papež Benedikt XV. »Prvi,« je dejal, »ki bo ponudil roko v spravo, si bo priboril najlepšo zmago.« A ko je videl, da govori gluhim ušesom, je hitel celiti vsaj rane tega usodnega časa. Nikdar ne bo pozabljeno v povestnici človeštva, koliko je storil sveti oče Benedikt XV. za izmenjavo invalidov, za pomiloščenje rodoljubov, obsojenih na smrt, za ubežnike in begunce, za vojne sirote in vdove, za opustošene pokrajine, za varstvo človeških življenj po aeroplanih i. t. d. In nele prosil in rotil, ampak tudi žrtvoval je milijone v pomoč po vojni prizadetim narodom brez razlike vere in mišljenja. Naj omenimo na tem mestu le njegovo veliko skrb za osirotele in stradajoče otroke. Dvakrat se je obrnil do vseh narodov, ki v vojski niso preveč trpeli, s prošnjo, naj priskočijo na pomoč bednim in osirotelim. Papež sam je otvoril nabirko s 100.000 lirami. Od nabrane vsote je razdelil med otroke Nemčije 4,100.689 lir, Avstrije 3,654.317 lir,

Poljske 2,052.000, Madžarske 1,291.000, Čehoslovaške 1 milijon 75.000, Jugoslavije 500.000 lir, Bolgarije 500.000, Rumunije 400.000, Ukrajine 350.000, Latiške 350.000, Litve 200.000, Kavkaza 226.150, Armenije in Krima 300.000, Cilicije 50.000, Sirije 25.000, Severne Francije 200.000, Benečije 265.000, Ženevski zvezi za vodstvo otrok 669.310, švicarskemu odboru za pomoč otrokom 464.137. Ta prva zbirka je dala vsega skupaj

† Papež Benedikt XV.

mного milijonov lir; druga se je pa nedavno začela s 664.077 lirami in se nadaljuje. Še več pa ko v denarju se je dalo bedni mladini v obleki, perilu in zdravilih.

Kaj čuda — če pogledamo nazaj na vso to ogromno mirno dobrodelnost Benediktovo — da so mu postavili spomenik v Carigradu celó Turki in poslali ob njegovi prezgodnji smrti v Rim sožalnico, v kateri pravi, o: »Njegov spomenik v Carigradu, prestolnici izlama (mohamedanstva), ki bo v e č n o p r i č a l o njegovi bogoljubni duši, prizadevanjih za svetovni mir, globokem spoštovanju pravičnosti in mednarodnega prava kakor tudi svobode narodov, nas nekoliko tolaži nad neprecenljivo izgubo.«

Taka izjava — Turek o papežu! — več pove ko debele knjige.

In memoria aeterna erit justus. — V večnem spominu bo pravični.

M. Elizabeta:

Knezu miru.

*Nadel si je žalno, turobno opravo
v večnem Rimu Vatikan,
knezu miru na papeškem tronu
ugasnil je dan.*

*Senca bridkosti je tudi mladini
zastrla oko,
ljubila je vidnega Krsta na zemlji,
ljubila zelo.*

*Ob vojnih grozotah, v svetovnem poboju
to blago srce
je toliko bednim, trpečim, sirotam
otrlo solze.*

*Življenje je dal, da ta žrtev vdušila
rodov bi prepir;
tiaro njegovo in žezlo zlatita
ljubezen in mir.*

*Zato bo mladino priklepala nate
ljubezenska vez,
hvaležen spomin ti bo večno hianila
veliki papež, mirovni knez.*

Bistriška:

Po teloh.

lutnja o pomladi je dahnila iz daljav. Zajela je prisojna brda, razsežne poljane, vršče gozde in obsolnčene bregove.

V tistih dneh je odprla svoj cvet v gozdu, med židano reso in pernatim zimzelenom, bela roža — teloh. Ali je pozvonila našim otročičkom s svojim belim klobukom? — Glej jih otrok zvedavih! — *Sevé*, zunaj je toplo, zunaj sije solnce, in iz jasnih daljav se popenja pomlad preko trav. Ura je tri. — Otročičkom se mudi, o takó mudi iz šole. Ni prijetno v šolski sobi, kadar kuka skozi okna mehki solnček in kliče in vabi: »Prijeteljški, ljubčki, vam sijem, za vas grejem zemljo!« Ura je tri. Nestrpno mežikajo očesca, nemirne ročice segajo po preluknjanih klobučkih in brezkrainih čepicah. Krepak »zbogom«, in vrsta, dolga procesija, mladih vročekrvnežev se spusti po široki cesti.

Kaj jim šola in kaj seda učiteljica, ko jih boža solnček in jih vabijo bele rože na skritih brdih! »Po kúrjice, po kúrjice!« vpijejo vsevprek. — Prvi je Janez. Oči se mu svetijo, lica se smejó. Za njim cela kopa — izvzemši Naceta, Stanka in Pavla. Domov morajo — sirotice, ker nimajo dobre mamice, ki bi oblažila očetovo strogotost s svojo mehko besedo.

Visoko pod nebo se vzpenja hribovita stena. Čisto v vrhu je podobna razsekani planinski špici. Divje, razjedeno ji je skalnato telo. Čas je zarisal rane po njej, dež jih je izpiral.

»Ne, tja gor ne gremo!« se oglasi Janez, »Tam ni kurjic in tudi ne rdeče rese. Po stezi in potem na desno in na levo.« — Usta zavriskajo, srca zapojó. Kdo bi ne bil vesel? Živa pomlad je v njih, živa pomlad hodi z njimi. V očeh jim vriska, v srcu jim poje, na nebu se jim smeji solnce, izpod zelenja jih pozdravlja tisoč belih in rdečih cvetov.

»Po stezi za menoj!« vpije Janez, poveljnik mladih pustolovcev. Kdo bi ga ne slušal, korenjačka? Velik je, največji izmed vseh. Širokoplečat, zdravih lic in srčno dobreğa pogleda.

Steza, mehka in rjavkasta, se ostro odrisuje od zasneženih travnikov. Preko snivajočih trat, čez napol zasnežene travnike, mimo žuboreče vodice hiti dalje in dalje — v zeleno reber. Tja gor gre med zasanjane smreke in sirotne gabre, na tista prisojna brda, kamor je zavela čisto naskrivoma pomlad, kjer je zapela čisto rahlo, komaj v snu svojo lepo pesem.

Komu jo je zapela, za koga posula iz svoje zlate košarice belorožnatih cvetov? — Ej komu drugemu nego otročičkom — živi pomladi.

¹ Gorenjci nazivajo teloh (*helleborus niger*) kurjice.

»Ho, hop!« — Janezov glas odmeva na daljavo in širjavo, kakor povelje je zasekalo med veselo vriskanje in glasno pesem. Kakor metulji so zardela lica odfrčala na desno in levo.

Oči zro, oči božajo in pijó! Rožnata barva je dahnila na oči in lica, pomladanja slutnja je objela srca. Belorožnati cvetovi blesté med zelenjem, židana resa kima. Smreke šumé, bori vztrepetavajo, sirotni gabri pa drhté v polsnu z golimi rogovilastimi vejami. — Ali čutijo v svoji dre-mavici pomlad, ki plava tako blizu njih? — Bele rože vabijo, židana resa kliče. »Otročički, ljubčiki, očesca so odprta, telesca belo oblečena, in naša pesem je sladka — o! poslušajte jo!«

Torbice so odletele v travo med topeči se sneg, kolena so se upognila, roke božajo cvéte čisto rahlo, prav ljubeče, in drobni prstki segajo po deviških telesih in trgajo rožo za rožo — — —

Bogata pesem zveni. Kipeče vriskanje nosi odmeve v dolino. Bele rože in rdeča resa, vse se priklanja mlademu življenju, živi pomladi. — Sama pomlad, neizmerno lepa in čudovito mehka, plava preko rebri, budi rože in vriska do neba. In solnce se ji odživa, zlato, mehko in toplo.

»Ho-hop!« od leve proti desni. »Ju-hu!« od desne proti levi. Torbe na rame, belo cvetje v roke! Pod gabrom stoje veseljački pomladanski. — Kaj je lepše? Ali tisti zornobeli cvetovi med židano, krvavosladko reso z zlatimi očesci ali te žive, blesteče zvezdice, ki svetijo izpod klobučkov in čepic, žametna ličeca in sladka ustka?

O, oboje je lepo, globoko lepo, čudovito mehko, da bi človek objel z rokami in ponesel v svoj skriti, samotni dom, da bi ubranil pred črno nevihto, pred hudo uro... V obojem se smeji sreča, v obojem vriska pomlad, kipi zdravo življenje, vroč ogenj. Na klobučkih se sveti teloh, iz gumbnic žari resa, v rokah se tresejo beli cvetovi med živo krvjo židane rese.

Pomlad nosijo otroci domov v rokah, pomlad v očeh, pomlad v srcih. In v nizkih sobah bo zadišalo po pomladi, po rožah...

O dolgo, še dolgo naj jim pozvanja pomlad, naj jim cvetó bele rože!...

Dan se spaja v večer. Rožnata zarja obliva Karavanke. Zasnežene čeri in razjedene grape odsevajo v rožnatem sijaju. Sava, vsa blesteča, teče svečano skozi večerno šumenje, gozdovi se potaplajo v noč, poljane se zakrivajo v temo.

Jaz mislim na pomlad, ki jo slutim v trepetu večerne zarje vrhu slemén. V srcu pozdravljam rože, ki mi jih prinese v naročje, drhtim po zvončkah, čakam vijolic...

Kdaj se povrnejo rosnooki, pomladni cvetovi?

Pred vrati šepetanje. Kdo je?

Boječe trkanje... Naprej! — »Dober večer, dober večer!«

Beli cvetovi drhté v ročicah, svetle oči blesté pred menoj.

»Hvala lepa, hvala lepa!«

Čisto rahlo, kakor duša v svetišče k svojemu Bogu, je zavela v mojo izbo pomlad. Otroci so jo prinesli v žarečih očkih in jo v belih rožah razgrnili po mizi. Kakor sanja je zavela mimo mene... Na mizi leže cvetovi rosnooki, rožnati. Božam jih in skrbno poslušam trepet zornih listkov. Saj je v njih pozdrav iz daljnih krajev, pozdrav pomladi.

Otroci za pomlad — zahvaljeni! Vi ste mi jo prinesli poln naročaj — v trepet teh večernih sanj.

A. Čebular:

Na ptičji svatbi.

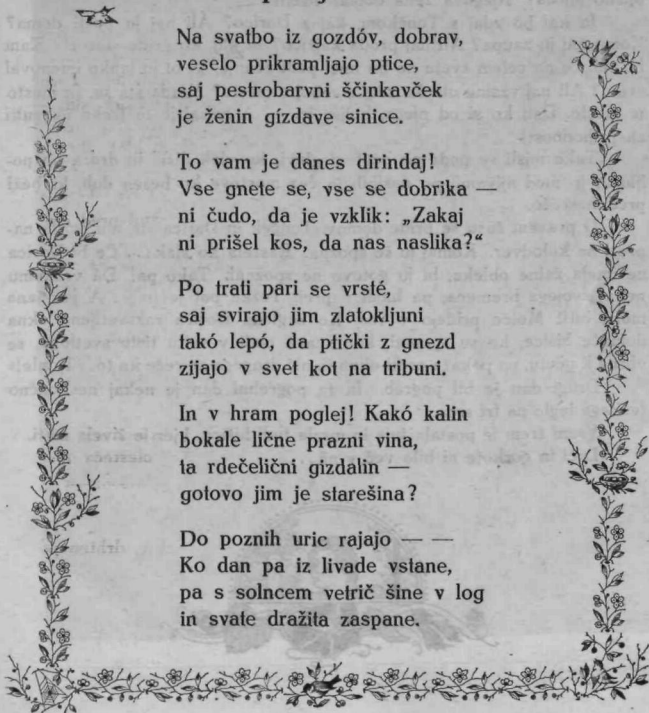
Na svatbo iz gozdóv, dobnav,
veselo prikramljajo ptice,
saj pestrobarvni ščinkavček
je ženin gízdave sinice.

To vam je danes dirindaj!
Vse gnete se, vse se dobrika —
ni čudo, da je vzklik: „Zakaj
ni prišel kos, da nas naslika?“

Po trali pari se vrsté,
saj svirajo jim zlatokljuni
takó lepó, da ptički z gnezd
zijajo v svet kot na tribuni.

In v hram poglej! Kakó kalin
bokale lične prazni vina,
ta rdečelični gízdalin —
gotovo jim je starešina?

Do poznih uric rajajo — —
Ko dan pa iz livade vstane,
pa s solncem vetrič šine v log
in svate dražita zaspane.

J. E. Bogomil:

Težka pot.

Brzojavko je dobil. Nepremično je strmel vanjo. Zgodilo se je, česar ni pričakoval. Zdelo se mu je, da to ni mogoče, a vendar je bilo mogoče.

Vzravnal se je možato. Z brzojavko v roki je odhitel v pisarno. Poprosil si je ondi za teden dni dopusta.

V par urah je bil na kolodvoru. Kupil si je vozni listek in sedel na vlak.

Zdaj je spet vzel brzojavko iz žepa. Kdaj je oddana, kdaj je približno umrla? Njegova žena doma. Mati!

In kaj bo zdaj s Tončkom, kaj z Dorico? Ali naj ju pusti doma? Komu naj ju zaupa? Ali naj proda kajzico? In kaj, ko pride starost? Kam bo šel, če na celem svetu ne bo imel pedi zemlje, ki bi jo lahko imenoval svojo? Ali naj vzame otroka zdaj s seboj v mesto? Mlada sta še. In mesto je mesto. Dalj ko si od njega, boljše je. — A nekaj je le treba ukreniti za prihodnost!

Take misli se podé po očetovi glavi, ko vlak dirja in drdra po poljanah in med njivami, po nasipih in čez mostove ko besen duh, ki beži pred nesrečo.

O pravem času še pride domov. Tonček in Dorica sta mu prišla naproti na kolodvor. Komaj ju še spozna. Rasteta ko slak... Če bi Dorica ne imela žalne obleke, bi ju gotovo ne spoznal. Tako pa! Dá vsakemu nekaj svojega bremena, pa hajdi naprej! Težka pot je to... A prestana mora biti! Molče pridejo v vas. Ko zagleda Dorica razsvetljena okna domače hišice, ko se spomni, kdo spava ondi v svitu tiste svetlobe, se obrne k očetu, pa pokaže proti oknu in nič drugega ne reče ko to: »Tamle!«

Drugi dan je bil pogreb. In ta pogrebni dan je nekaj neskončno težkega leglo na tri srca.

Vsem trem je postala tuja in mrzla tudi hišica, kjer je živela mati.

Luči in gorkote ni bilo več v nji...

Teška pot je to!

Fr. Govekar:

Novo življenje.

Rrasen pomladni dan — v solnčni Opatiji. Okna mogočnih vil se leskečejo in blesté v solncu kakor zlato. Beli pesek v parkih ob vilah se sveti, da človeku malone jemlje vid, in se zdi, kakor bi bila pota posuta s samimi belimi zrcni najčistejšega srebra. Nebo je jasno. Gorki solnčni žarki božajo sveže kvarnersko lice. Kakor čisto oko se blestí v najlepših barvah sinje morje. Po mirni morski gladini brzé čolni, iz njih pa se svetlikajo bela oblčila in rdeči solnčniki. Bolj daleč tam pluje mogočen parobrod proti Reki.

Tik ob morju pri ograji, ki loči lepí park vile »Angela« od skalnatega morskega obrežja, stoji mehak blazinast stol-naslonjač. Na stolu sedi, skrbno zavita v gorko, s kozuhovino podloženo jopo, deklica v najlepšem cvetu let. Toda kam je izginil cvet teh mladih lic?

Zlati, kodrastí lasje padajo deklici na čelo. Beli, gladki obraz kljub temu, da je upadel, bled, kljub bolnim, globokim in trudnim očem ter bledim ustnicam priča o angelski lepoti, ki jo razdeva zavratna, neusmiljena morilka. Nekdaj ta deklica obdana od bleska in bogastva, ljubljena, slavljena, oboževana, srečna — nato eno leto naglo hiranje — in danes? Ovenela cvetka, življenje, ki bo vsak hip ugasnilo.

Nepričakovano hitro je prišla nad njo, sredi sladkega veselja, sredi neskaljene sreče, ta nesreča, bolezen, in se vgnezdila v njenih prsih...

Zdravniki so jo tolašili, ji da'ali zdravil, jo pošiljali v kopališča in letovišča v Nico, iz Nice v Meran, iz Merana čez morje v tropične kraje, v Kairo, potem zopet v domovino in odtam na lepo morsko obal ob solnčni Adriji, v Opatijo. A ne več, da ozdravi, temveč, da — kdo bi tajil? — umre pod krasnim sinjim nebom, v mehkem, balzamovem zraku, med šepetom vedno zelenih palm — —

* * *

In zdaj naenkrat... nekaj nezaslišanegega, nerazumljivega! Čudež, ki deklici že ugaslo upanje nanovo poživi, ki ji obeta — novo življenje!

Veliko hrepenenje po solncu, po sreči, po šetanju jo poživi. V zmedení omami si predstavlja krasno, sijajno prihodnost in živo sanja sladke sanje.

Zdi se ji, da je rešena, da je že zdrava. Že vriska samega veselja, novo moč čuti v žilah, vstati hoče, hiteti domov, tja, kjer je ves njen svet, vsa blaženost... Kar govori iz teh velikih oči, to ni več srepo, mrtvo gledanje, ne, to je čist, jasen pogled, ki odseva iz njega upanje na novo življenje.

Pred kratkim tako blizu smrti, brez upa rešitve! Že se je vdala v neizprosno usodo v neizmerni boli, s premagovanjem sicer, s silno brid-

kostjo v srcu — danes pa, komaj je tega nekaj minut, se ji pa smehlja rešitev, gotovo ozdravljenje . . .

Krčevito stisne nežne, tenke, kakor vosek blede roke in zgrabi z njimi svilen, višnjevo pregrinjalo, ki ga ima na kolenih. S sanjavi pogledom obvisé njene oči na očetu, ki ga vidi v živi domišljiji, kako stoji pri njej in drži v roki časopis z veselo novico o njenem ozdravljenju, ki se je raznesla v enem samem dnevu po širnem svetu, o zdravniku, ki jo je ozdravil . . . Bleda lica bolnice zalije rdečica, njene na pol odprte, blede ustnice se jamejo pregibati, kakor bi koprnele po hladni vodi. Tedaj zajeceljá s tihim, drhtečim glasom:

»Ali je res, oče, ali verjameš?«

»Dà, otrok moj, dà, verjamem. To ni domišljija, to je resnica. Ti ne boš umrla, draga moja Irena! Ne, ne, zaklad moj, živela boš! Kmalu greva na pot, Irena, še danes . . . In potem še dva dni . . . in midva sva — doma, doma!«

»Oče . . .!«

Ničesar drugega ne more izpregovoriti. Veselo, vriskajoče vzdihovanje pretresa njene prsi, in ko ji padajo vroče solze veselja po licu, si pokrije s stresočimi rokami razburjeni, vroči obraz. Nato pa nenadoma zgrabi v živi domišljiji roko očetovo.

»Ali mati že vé?«

»Ne, otrok moj. Saj veš, mati spi. Vso noč je bdela pri tebi in sedaj je tako trudna . . .«

»Pojdi, papa, prosim te, pa zbudi jo in povej ji vse . . .! Kako se bo zveselila! Veselila . . . z menoj!«

Toda on jo noče pustiti same. A ker le milo prosi z jokom in smehom, ji izpolni željo in odide s hitrimi koraki.

Irena ostane na stolu, nežno glavico nasloni na mehko blazino. Nič več ne zadržuje solz. Tresoče se roke položi v naročje in gleda s svetlimi očmi . . . Kam? Nič ne vidi lepega sinjega neba niti svetlega solnca niti pestre obali ne vedno zelenih palm ne sinjega morja . . . Vsega tega ne vidijo več njene sanjave oči. Gledajo le eno, vedno le eno čudovito: njeno povrnjeno zdravje, njeno lepo novo življenje!

Vedno burneje pljuskajo in se zaганjajo morski valovi ob obal, drevje se giblje, vrši, šumi. Začela je vleči bora.

Vsega tega šumenja in vršanja ne sliši Irena. Nič tudi ne čuti bolečine v prsih, kjer jo bolj in bolj zbada . . . Saj je menda to le boleost prevelikega veselja? Takó lahko prijetno ji je pri srci. Zdi se ji, da je čisto zdrava in že hiti naglih korakov po zelenih travnikih med cvetočimi rožami ob toplih solnčnih žarkih. Kar je bilo že pokopano v njenem srcu, čemur se je že odpovedala — vsi lepi spominí na srečno življenje doma ji hipoma očivé: spominí na prijetni dom, na draže znance, na prijateljice, na zabavo, na šumno mestno življenje, na družbo, glasbo, gledališče, srečo, ljubav . . .

Leži naslonjena na mehko blazino. A spet je srep njen pogled, spet brez življenja. Skoro pojema, ugaša njeno dihanje. Toda v duši je še veselje,

še upanje. Sladka omama prevzema čuvstva, v zmedeni blodnji ji rojé slike v razburjeni duši in se vrsté kakor na odru.

Kaj se ne pelje na kolodvor v Matulje? Iz daleč še vidi Opatijo in višnjevo morje, a ji že izginja izpred oči. Kras, skalovje, železnica ... Sedi v vlaku, ki leti ko plič in jo pelje domov ... In tam ... mogočno, veliko mesto. Po cestah polno ljudi. Ona se pomeša med nje, med tisočglavo množico. In ondi, kakor na visokem prestolu, stoji mož z lepó brado ... Kakor solnce se svetijo njegove oči ... In z roko se dotakne vsakega, ki gre mimo. Tudi ona stopi predenj, in tudi nje se dotakne, in izbrisano je z njenega čela znamenje smrti. Globoko vzdihne. Že čuti, kako vre v nji in se pretaka nova kri. Že čuti novo življenje, novo srečo, polno nadej. Med smehom in jokom, v rajskem veselju, se prerije skozi gnečo ljudi in tedaj najde med množico svoje drage, svoje domače, znance, prijateljice ... Vsi ji častitajo, ji stiskajo roke, jo objemajo, poljubljajo, pritiskajo k sebi tako strastno, tako silno, tako tesno!

»Ah, né tako hudo, ne tako hudo — boli — dragi moji! Saj me zadušite, saj mi zdrobite prsi ... Ah, kako tesno v prsih ...!«

Vršé palme, morje pljuska in šumi. Burja pritiska vedno silneje. Nobenega čolna ni več na morju. Kam jih je zanesel veter? V daljavo? V domovino? ...

Hitri koraki se bližajo po pesku v parku. Začuje se govorjenje. Irena bi moral slišati te korake, čuti ta glas? A ne sliši ga. Mirno leži naslonjena na blazino. Na mrzlih ustnicah z bridkim nasmehom ... Tihó, neopaženo je prišlo nad njo — novo življenje.

Prof. Fr. Pengov:

Sreča, vzcvela v snegu.

(Konec.)

Trno so minevali dnevi. Otroci gospe sinice so bili že odrasli, a naš krivokljunče je bil še vedno zaničevan, nepoboljšljiv samec.

Toda polagoma so postajali dnevi v gozdní grapi krajši in krajši. Vetrovi so pihljali hladneje, in ob potočiču so postajala želišča zlateničasta, Narod mušic in hroščev se je bil že davno stisnil v svoje zimske šotore, v kolikor ga ni bila vzela starost in druge nadloge. Smreke so šumele močnejše ko prej svojo pesem o bežnosti časa, marsikaki mladi ptičici je pa postajalo tesno pri srcu, ko je to slišala. Dedki in izkušene babice med njimi pa so zrle s skrbipolnim očesom v bodočnost; dobro so namreč vedele, da prihaja zdaj nadnje sedem ali še več tednov hude zime. Mnoge ptice pa so se sploh izselile in šle v daljne, neznane kraje; druge pa so šle osebenkovat v bližino človeških koč. Gospe sinici

se je godilo zdaj prebito slabo. Na jesen je imela smolo, da si je zlomila krilo (laket), in zdaj je le z velikim trudom frfotala od veje do veje, klujuvala ob ljubje in iskala pičle hrane.

In ko so bile odpihale jesenske vihre nad vrtovi smrek neznanu kam, tedaj se je zgodilo neko jutro: skrivnostno slovesno je bilo po vsej zemlji in tako svečano tiho, da je umolknil celo potok, ki sicer ni nikoli miroval. Zima je nastopila vlado. Snela je z nebesa svoj hermelinov kožuh in zavila vanj zemljo. Po vejah in mladikah smrek je ležal beli tovor in jih upogibal skoro do tal. Zdaj so obmolknila tudi drevesa, in nobena stvar ni motila miru v globeli.

Toda čuj! Kakšen mehki glas, kakšna nežna pesmica pa gre skozi tišino? — Ali se niso vsi pevci izselili, in ali ni ona peščica izmed njih, ki je ostala tu, že davno onemela? Gospa sinica, ki je lačna potrkavala ob kosec s snegom nepokrite skorje, začudena dvigne glavo in prisluškuje. A še večje je njeno čudenje, ko se prikaže prijatelj krivokljun. Od sile je brhek: skoraj gotovo si je bil dal suknjico na novo prebarvati, kajti njena rdečica je res sveža in blesteča. Možakar se vede vse nekam živahneje, in iz njegovega kljuna žubori nežna pesem.

Sicer ta spev ni ravno čudolepe melodije, toda v njem je nekaj tako ljubkega, da prevzame celo srce gospe sinice. Kar pa je najbolj čudovito — prej tako zaničevani fant se je očitvidno nenadoma izpreobrnil. Na njegovi strani stoji namreč boječe in sramežljivo — krivokljuna gospica.

»Dovolite, gospa sinica,« prične krivokljun s skoro elegantnim poklonom, »dovolite, da vam predstavim svojo ljubo soprogo. Kakor vidite, me je ena vendarle hotela, navkljub mrzli zimi. Jaz vendarle nisem tako mrzel in brezčuten, kakor si vi mislite. Glejte, ljubezen se je naselila tudi v mojem srcu. Kaj menite, kateri izmed naju ima zdaj lepše? Poleti se veselim lepega solnčnega svita, pozimi pa, ko žaluje in zmruzuje vesoljna narava, me pa greje plamen ljubezni. Kaj velja, da sem jaz vendarle na boljsem?«

Gospa sinica postane močno malodušna, in njena glavica s črnim čopkom se povesi. Mora dati krivokljunu prav.

Kmalu za tem uživata krivokljuna veselje prvega materinstva, in v kratkem času je njuno, s snegom obtkano gnezdece polno majhnih kričačev, ki strmé vsi začudeni v novo življenje in krasno uspevajo vkljub zimi in snegu in mrazu.

Krivokljun popelje gospo sinico k zibelki svoje sreče in ji pokaže poln očetovskega ponosa svoje otroke. Od lakote in bridkosti vsa potrta ženica misli na svoje lastne otroke — skoro ji silijo solze v oči, a preмага se in vpraša začudeno:

»Toda, gospod krivokljun, odkod pa vendar dobivate v tem mršavem letnem času hrane za svoje lačne otročiče?«

Zopet, kakor svoje dni že enkrat, krivokljun ne odgovori, ampak zleti v stran k smrekovemu storžu, razpre s svojim čudaškim kljunom

njegove luske in se vrne s semenom, ki ga poda gospé sinici. Toda ta ga tudi zdaj ne more in noče užiti.

»Ali zdaj vidite, gospa sinica, zakaj ne pokladam kljuna lepo eno polovico na drugo? Ali veste zdaj, zakaj se navadam že v gnezdu na to svojo pičo? Vi ste seveda vajeni imenitnejše pojedine. I no! Pa uživajte tudi zdaj svojo pečenko!«

»Zakaj ima pa teta sinica tako čuden kljun?« povprašujejo zdaj mladi krivokljunci vsevprek. Gospod krivokljun se pa vesel vsede k njim in jim pripoveduje prečudno zgodbo.

— Bilo je že pred davnim časom. Takrat so imeli njegovi pradedje v tuji deželi palestinski tudi take ravne kljune. A bila je tedaj velika težava, najti pozimi hrane. Nekoč so bili pa hudobni ljudje v deželi ujeli svetega moža in ga pribili na križ. Ko je tako visel brez pomoči, z nepopisnim izrazom tihega trpljenja in vendar božanske ljubezni na obličju, tedaj so priletavale ptice in so se trudile, da bi mu pomagale. Krivokljunov praded je tudi poizkušal, da bi izrval težke žeblje iz ran trpinovih. A poizkus je presegal njegove moči, in mesto da bi bil njemu pomagal, si je ukrivil celo kljunček. A čudo! Odtlej je preiskoval mnogo uspešneje smrekove storže ter razpiral njihove luske. Dobival je svojo hrano lažje nego vse druge ptice. Njegova dotlej siva peresa pa so bila vrhutega poslej s krvjo trpinovo pobarvana rdeče.

»Glejte,« je končal krivokljun svojo zgodbo, »na ta način smo dobili v svojem kljunu neprecenljiv dar, ki ga nas zanj lahko zavidajo vse druge ptice.«

...

Ko so zapuščali mladi krivokljuni svojo zibelko in poizkušali prve poletke, je ležal ob vznožju smreke majhen mrliček: gospa sinica je postala žrtev morečega boljševeka, gladu.

(Po E. Dennertu »Idile iz narave«.)

Tonè Debeljak:

Pomladna sličica.

Zemlja dehti ...
Kmetič ji brazde odkriva:
s plugom reže v zemljo
in ledino razriva
v plodno grud.

Oče seje pšenico,
križem jo siplje na njivo,

sinček pa konja poganja: hi! — hó!
da stopa trdó in maha z grivo.
Mati pa seme zakriva
z brano, moli in drhti:

„Polju in ajivi daj za naš trud,
o Bog, bl goslov z rokó —
daj nam naš vsa danji kruh!“

Ksaver Meško:

*Esterina sreča.**

*V radosti vsa drhteča izpred Asvera kralja je Estera šla,
krasna, da nikdar krasnejše ni bilo solnce na modrem svodu neba,
luna nikoli, ne drugih biserov v kroni nebesni noben.*

Njo je izvolil sam Jahve iz vseh deklet in žen.

*Da po njeni lepoli bi rešil svoj izvoljeni rod,
dahnil ji trojno lepoto v telo in lice je Bog Sabaót:*

*ogelj so njene oči — kdaj s srdom — z ljubeznijo, srečo zdaj
razvnet;*

ustla so roža, čebela nanjo bi sela, da srka iz nje si med;

lica njena blesleč rubin, med snežne cvetove vkovan.

Krona na glavi gori in plamti ji ko solnce žar v opoldan.

Z njo lepoto strl Jahve je Amana črni načrt.

Kar je pripravljaj otrokom Gospodovim, Aman je sam okusil: smrt.

*Stopi na vrte kraljeve kraljica. Kot v sanjah med drevjem gre
po prebelih stezách, ki — mlečni potoki — skoz vrt hite.*

*Kot iz škrlatnega plašča vzletela metuljčka bi, bele dvigne roké,
dvigne oči in — bliskoviti golobi — v višavo besede ji kipé:*

„Sanjam? ... Bedim? ... Še živim? ... Živim ... govorim?

Kakor otrok, ki iz sanj se zbudi, v ta čudežni svet strmim.

Cvetke, glej, v potokih gred neštetih cvetó in dehté —

v svoji krasoti iz tebe, o Bog Sabaot, živoljenja vir, živé.

Vsega živoljenja vir, iz tebe, po tebi, živiva še jaz in moj rod,

delo prečudežno storil na meni si, vsemogočni Bog Sabaót.

Ljudstev neštetih bogovi, vstanite, pridite vsi,

vsí iz Susana, od indijskih mest in morjá, iz etiopskih vasi.

Vsi pred gospoda vstopite in pomerite se z njim!

*Moč, dobroto svojo postavite zoper Gospoda ... Jaz čakam, nič se
ne bojim.*

Vem: kjerkoti kak bog je v deželah svetá, kot Bog naš on ni.

*Sabaót naš Gospod, rešitelj iz zank Amanovih — svet ves ga naj
časti —*

On me je deklo nevredno iz žen neštetih vzel

in me postavil pred kralja in ljudstvo je svoje po meni otel.

* Estero, rodom Judinjo, je vzel perzijski kralj Asver za svojo ženo. A njo in Jude je silno sovražil državni poglavar, po imenu Aman. Že je dobil od kralja dovoljenje, da sme pomoriti v enem dnevu vse Jude širom kraljestva. To pa prepreči Estera. Vsa sre'na, da je rešila svoj narod, zapoje Bogu zahvalni spev. Hudobni Aman pa končá na vislicah. (Glej: Volc, Velike zgodbe str. 105.)

Aman sovražni nas kanil je zmlati, kot suženj žilo zmlè,
da mu uničil naklep je Gospod, naj svet in nebo ga slavé.“
Stopa globlje med drevje kraljica. Z vej glasi se ptičic spev.
Sluša kraljica ko v sanjah. Smehlja se. Ves blažen je njen nasmev.

„Ptičke mu v vejah z glasovi stoterlmi slavo pojó,
pa ne kipel s temi soevi slavospev bi moj v nebo?
Srečna jaz, da tebi, o Bog očetov, živila leta sem usa,
tebi cvetela v misli slednji, v slednji želji srcá.
Komu tudi bi naj? Saj iz tebe solnce na nebu gori,
cvetka slednja iz tebe cvetli, iz tebe ptička cvrči in žgolí.
Milost tvoja, da jelen po logih lomasti in drobni črvič gazi prah
v tebi, po tebi žvljenje in moč usa, ti naših sovražnikov strah.“

Krono vzame z glavé, poklekne Estra v prah na zemljó.
Kakor igral bi veter zlat se z zlatimi listi nad njo,
ali kakor po dneh deževnih iz vira valčki žuboré,
usa vnesena njena molitev v višave nebeške vré:
„Ti si storil to, Gospod naš, s premočno svojo rokó,
kakor prah si razpihal Amana sklep, poteptal ga s srdito nogó,
kot še nihče ponižan ni bil, ponižal si ga, potrl ga čisto do tal,
ko za komolcev peideset nad zemljó ga povišal gospod je moj,
kralj.

Solnce na nebu raduj se, kot se radujem jaz,
da ti gledam še živa in srečna v svetli obraz,
slavo pevaj Gospodu kot pel bo naš mu presrečni rod,
pel tu v Susanu, pel mu jo večno in povsod.
Poje naj luna deviška mu, ko se pripelje čez vrhe gôr,
poje naj zvezd brezštevílnih mu blesteči zbor.
Od vzhoda tja do zahoda naj ljudstva mu usa pojó,
saj jim on vodi usodo z modrostjo in z močno rokó. —
Vse ti naj poje, Gospod! — Kakó šele peli bi morala jaz,
jaz, ki pogledal je náme najmileje tvoj sveti obraz.
Pela bi naj kot kerubov zbor... A usa sem slabotna... drhtim.
Pred veličastvom tvojim grudim se v prah... strmim... molčim...

Leop. Podlogar:

Iz zgodovine kranjskih trgov.

5. Kropa.

(Konec.)

Krop je občina samazase. Spada pod glavarstvo in sodnijo v Radovljici. Župnijo upravlja župnik z enim duhovnim pomočnikom. Spada pod radovljiško dekanijo. Šola je dvorazredna.

Župnijo je ustanovil ljubljanski škof Tomaž Hren 10. julija 1620. Ustanovno pismo se hrani v farnem arhivu. Župniku je oskrbel škof dohodke s tem, da je kupil Mulejevo posestvo in dosegel, da mu je plačevala tudi vlada letnih 100 K (tedanje vrednosti).

Previdnost božja je naklonila Kroparjem naklonjenost škofovo ravno v času, ko so je bili najbolj potrebni. Kropa je spadala namreč prej pod radovljiško župnijo. V verskem oziru so bili Kroparji precej zapuščeni. Luteranstvo, ki se je takrat širilo, je imelo tu zelo pripravna tla. V radovljiškem gradu so gospodovali Dietrichsteini, strastni privrženci nove vere. Od tam so imeli Kroparji rudarskega sodnika. Zapeljali so Dietrichsteini menda tudi Kovorskega župnika Petra Kupljenka, da je odpadel. Bil je Radovljičan, sin nekega kovača. Zgled duhovnika-odpadnika, in celó domačina, je mnogo ljudstva potegnili za seboj. Kupljenek je pridno misijonaril tudi v Kropi.

Leta 1601., dne 12. marca, je prišla v Radovljico protireformacijska komisija s škofom Hrenom na čelu. Kakor povsod, je tudi tukaj imel škof govor v mestni hiši. Kot vladni komisar je brezpogojno zahteval prisego na katoliško veroizpoved.. Na dan 13. marca so bili povabljeni okoličani, krivoverci pa prisiljeni, da pridejo pred škofa. Prišli so tudi kovači iz Kroke in prisegli zvestobo. Trije so bili pa trdovratni. Dva sta bila izgnana iz dežele, eden pa obsojen na sramotni kamen. Ondi je moral stati in držati odprto luteransko knjigo. Kazen ga je izpametovala.

Kroparji so prosili pri tej priliki škofa za samostojno župnijo. Škof je prošnjo uslišal. Leta 1603., meseca marca, je pastiroval v Kropi škofov kapelan Adam Sontner kot upravitelj s popolno oblastjo. O sv. Juriju i. l. je prišel tja Krištof Novak ter ostal tam eno leto. L. 1604., dne 27. aprila, je bil pa potrjen Jernej Namor, ki je bil tu še tudi leta 1614.¹

Leta 1616., 25. avgusta, je škof Hren sporočil v Rim o verskem stanju svoje škofije. V poročilu omenja tudi Kroparjev. Te nekako izgovarja in pove, da je ljudstvo dobro in višjemu pastirju vdano. Le oddaljenost od cerkve in duhovščine je kriva, da se je dalo nekaj ljudi zapeljati v krivoverstvo.²

¹ Škofijski arhiv.

² Dimitz G. Kr. III. 369. -

Na obljubo, da dobi o Kroparji župnijo, škof Hren ni pozabil. Prišel je ob ustanovitvi (1620) sam v Kropo. Na očitnem prostoru je odkril in šibal zmote krivih prerokov in rotil ljudi, naj ostanejo zvesti veri svojih očetov. Kraj, kjer je škof govoril, zaznamuje danes spomenik. Stoji med Dolenčevo in Pibrovo hišo tam, kjer pelje pot na Jamnik.

Župnijska cerkev sv. Lenarta v Kropi stoji nad trgom. Zidal jo je Lenart Kacijanar l. 1468. Prvi stalni župnik je bil Lenart Muley (1620 do 1629). V njegovem času je bila v Kropi v navadi »sodba vpričo mrliča« (examen feretri, Bahrrecht). Kogar so imeli na sumu, da je umoril človeka, so ga pripeljali k njegovemu mrtvaškemu odru. Tam se je moral mrliča dotakniti in izpovedati vpričo župnika, sodnika in sorodnikov, da je nedolžen. Zanašali so se torej na čudež, da se bodo mrliču vpričo morilca odprle rane in da bo kri izdala hudodelca. Osumljeni se je navadno kaj rad podvrigel taki sodbi. Saj, če že živ človek ne dela čudežev in znamenj, kaj bi mogel šele mrtvec? Priče in sploh vsi prisotni so potem priznali, da je osumljenec nedolžen, prosili so ga celó odpuščanja. Cerkev ni priporočala te navade, pač pa jo je molče dopuščala kot izraz posebno žive vere in trdnega zaupanja v božjo pravico. Ta navada je ostanek

Župnik Erhard Ruessinger à Rosenheimb (1680—1717) je l. 1694. srednjeveške sodbe božje (ordalia), ki se je ohranila še celo v 17. stoletju, razširil in prenovil župnijsko cerkev.

V precej strmem bregu nad trgom stoji prostorna romarska cerkev, podružnica Matere božje. Na tem mestu so našli trije dečki, sinovi fužinarjev, l. 1705. na tleh Marijino podobo, ki je sedaj v velikem oltarju. Vsled čudežne pomoči, ki so je bili ljudje deležni, so zidali l. 1712, ondi sedanjo cerkev, ki jo je posvetil julija 1729. ljubljanski škof Feliks grof Schratenbach. Dne 12. novembra 1712. je imel v njej novo mašo domačin Simon Bogataj. Nad malimi vrati pri kapelici se vidijo na sliki še dečki, ki so našli čudodelno podobo na hribu. Eden je bil mutast in je baje takrat izpregovoril: »A, a, a, Gospod Bog, ne znam govoriti.«³

Med neštetimi, ki so hodili molit pred to podobo, je bilo tudi mnogo fužinskih delavcev. To je fužinskega gospodarja jezilo. Dvakrat je odnesel podobo, a so jo zjutraj zopet našli v šotoru. V tretje pa je podobo odnesel in jo vrge v plavž. A drugi dan, ko je prevrtal z železnim drogom topišče, je priplavala podoba iz žrela na gorečem železu nepoškodovana. Ta čudež je gospodarja tako zbegal, da je skočil v plavž in v hipu zgorel. V »Slov. večernicah« (1874, str. 84) je natisnjena preprosta pesem, ki opisuje ta dogodek. Iz te pesmi navedemo le besede:

»Vsi vaši čudeži so preč!
In vrgele je podobo v peč.
Potomcem v večni bo spomin
podoba...
ki skoz rdeči, vroč tolmin
je šla, pa ne zgorela.«

³ Jeremija 1. 6.

Ta cerkev Mater božje se imenuje navadno »Pri kapelici«. Nad glavnim oltarjem ima mal stolpič, kjer visi zvon za zadnjo uro (navček) — omenili smo ga že. Vlil ga je ljubljanski zvonar Huetterer l. 1752. Podobe na njem so: Kristusova glava (Ecce homo!), Lavretanska Marija in Marijina hišica. Vrh podob pa je v latinskem jeziku napis: »Sveta Marija iz Lorete, prosi za nas!«⁴

Izmed kroparskih nesreč bodi omenjena le ona iz leta 1854. Dne 30. avgusta se je unela fužinska shramba za oglje, imenovana kabernov (Köhlbahre ali Kohlenware). Takrat so mislili, da bo trg upepeljen.⁵

Med odličnejše Kroparje štejemo naslednje može:

1. P o t o č n i k Ivan (1752—1834), gluhomec, a se je izučil slikarstva pri Valentinu Mencinger in na dunajski akademiji. Okrasil je skoraj vsa znamenja v okolici Kroepe in slikal tudi v frančiškanski cerkvi v Ljubljani in v Nazarju na Štajerskem.

2. G l o b o č n i k pl. Jožef (1753—1808), ljubljanski župan, apela-
cijski svetnik in predsednik merkantilnega sodišča v Trstu, Cesar Leo-
pold II. (1790—1792) mu je podelil plemstvo 7. oktobra leta 1790. Umril
je nenadoma v Šmartinu pod Šmarno goro 7. avgusta l. 1808., ko je šel
obiskat svojega prijatelja. O njem je zapel dr. Jakob Zupan:

»Pred bo riba govorila,
Ararat preplavala,
k' mat' Krajna dožalila
zgubo sina edinega.«⁶

3. Š o l a r Janez (1827—1883), duhovnik, profesor in dež. šolski
nadzornik. Spisal je več jezikoslovnih in šolskih stvari, spisal tudi nemško-
slovenski slovar. Kot profesor v Gorici je imel l. 1858. učenca Simona
Gregorčič, v katerem je zbudil ljubezen do slovenskega jezika in petja.

4. Z u p a n Jožef (1811—1886), vélik dobrotnik Kroepe. Umril je kot
ljubljanski stolni prošt (1876—1886). Kot stolni župnik je razširil poko-
pališče pri Sv. Krištofu v Ljubljani in prenovil ljubljansko stolno cerkev.

⁴ Več o tem beri v: Volčič, Življenje D. M. in sv. Jožefa IV, 259.

⁵ Danica 1854, 155.

⁶ Carniolia 1844, 29.

J. E. Bogomil :

Moderna punčka.

Napol zasopljena, napol objokana, vsa pa obupana je prinesla Boštičeva Minka svojo punčko v hišo k staremu očetu.

»A, kaj pa je, Minka, tako hudega?« so se zavzeli oče.

»Oh, oče, moja punčka, moja punčka!« je ihtelo dekletko.

»Kaj pa je ž njo?«

»Roko si je zlomila, uboga punčka, uhuuu!«

Minka je zajokala, kakor da je njena roka proč. Pa so jo oče brž potolažili, da bo punčka kmalu zdrava, in za hip je tudi Minki odleglo. Pregledali so oče tista polomijo in odločili, da bo morala biti roka nova in lesena. Pa tudi kar sami so se brž lotili dela.

Par domačih otrok je očetu »svetilo«, da so lažje delali. Saj veste, kako »sveti« tak drobiž? Gleda in zija, vprašuje in presoja, da bi angelu pošla potrpežljivost.

Boštičev oče so pa še dosti mirno prenašali to »svečavo«. Delali so po svoje, pa malo godli vmes, tudi po svoje. Pa jih je bilo še prav prijetno poslušati.

»Oh, no, saj pravim, no!« so zamrmrali.

To je bil začetek. Večjidel vedno tak.

»Saj pravim, no! Takale kupljena roba! Vse skupaj ni vredno, da bi v peč zadežal. Nak, ni! Včasih so ravnali deklički punčke kar iz cunj. Pravzaprav: drugi so jih jim ravnali. Pa so bile boljše kakor to žaganje. In če se je kaj potrla, vsaj škode ni bilo kdovekaj. Kar malo prevezati je bilo treba, pa je bila punčka spet nova.«

»Kaj pa fantički konje?« je vprašal Tinek.

»Konje smo pa delali iz repe pa iz korenja. Bohinjčev pastir je imel še uro iz repe.«

»Iz repe, hahaha!« se je zakrohotal Tinek. »Kakšna pa je bila?«

»Ravno pravšna za pastirja je bila. Poznal tako ni nič na uro. Šla je pa takrat, kadar je pastir sam šel. Navijati je tudi ni znal. Polomil bi jo bil. Ura iz repe je bila čisto pripravna zanj. Imel jo je pa zato, da se je postavljaval z njo, za drugo mu tako ni bila. I ja, otroci, včasih smo imeli vse rajši domače igrače. Bolj preproste so res bile, pa so bile vsaj tudi dobre in trdne. Zdaj imajo pa otroci kupljene igrače, šmenta, da ni za od enajstih do poldne. Pripravne so že, čedne tudi, drage pa še bolj. In trpežne manj ko pastirjeva ura.«

»Na, Minka!«

In punčka je imela novo leseno roko. Spet je bil mir v hiši. »Za par dni!« so rekli oče. »Saj pravim, no! Ta reč novošegna, samó da je za oči, obstanka pa nobenega, kakor tam breznöv sneg na strehi!«

Moderna punčka.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Ljubezen in denar vladata svet.

Kjer ljubezen tam mir; kjer mir tam blagoslov; kjer blagoslov, tam Bog; kjer Bog, tam ni načlog.

Prave ljubezni sklep je močnejši ko železen oklep.

Ljubezen polajša vsako breme.

Ljubezni ni noben veter prehud.

Ljubezni ni nič nemogoče.

Ljubezen je hujši ko smrt.

Ljubezen še psa poljubi.

Ljubezen pokrije vse madeže.

Ljubezen ne misli hudega.

Če ljubezen očali natakne, vidi v zamorcu angela.

Če ljubezen kamene nosi, misli, da je perje.

Če ljubezen praska, gladi.

Kdor ljubezen seje, veselje žanje.

Kjer prava ljubezen živi, tam prepira ni.

Ljubezen je zakon nebes, črt zakon pekla.

Kjer ljubezen vlada, ni treba mnogo postav.

Ni učiteljice nad ljubezen.

Ljubezen je najboljše varstvo.

Ljubezen je čez vse postave.

Ljubezen je jedro postav.

Ljubezen rada uboga.

Ljubezen je sad ponižnosti.

Ljubezen stori mnogo, denar vse.

Ljubezen bolje potegne ko sedem volov.

Kjer je veliko ljubezni, tam je malo besedi.

Ljubezen ne zna molčati.

Ljubezen dobro pomni.

Ljubezen ima svoj jezik.

Ljubezen je tatica.

Kjer je ljubezni sladkost, je tudi bridkost.

Ljubezen ne mara družčine.

Ljubezen se ne da kupiti.

Ljubezen se prične pri samem sebi.

Iz ljubezni še volk ovco sne.

Kjer ni ljubezni, ni zvestobe.

Zgodnja ljubezen, zgodnja bolezen.

Zgodnja ljubezen — ogenj v slami.

Ljubezen in bolezen sta sestri.

Na ljubezen in ogenj je zgodaj paziti.

Ljubezen v očeh pade v srce.

Ljubezen je slepa.

Ljubezen ni slepa, le vidi ne.

Ljubezen nima oči.

Ljubezen ima štiri oči, pa je vendar slepa.

Ljubezen oslepi kot lastovičje blato.

Sladna ljubezen in hud mraz, oboje se ujé.

Prva ljubezen drugo ujé.

Na ljubezen in vreme se ni zanašati.

Otroška ljubezen je voda v rešetju.

Ljubezen tudi modrijane ponori.

Ljubezen je kot rosa: na rože pade in kravjeko.

Ljubezen in modrost bivata pod eno streho.

Ljubezen je dobra dekla, pa slaba gospodinja.

Od same ljubezni nihče ni sit.

Od same ljubezni se iz dimnika ne kadi.

Preveč ljubezni in medu želodec pokvari.

Ljubezen brez čednosti je zver.

✻

A Čebular:

Uganke.

1.

Kima, kima, kima
dolgo brado ima,
v žepih malih zrna
lesketajo se srebrna.

Kima, kima, kima,
preden se prikrade zima:
zrneca bogata
smejejo se zlata.

(Žitni klas.)

2.

Brhka žanjica
žanje le mlado,
jaz pa ne gledam
kar nič na lica:
rado — nerado!

(Smrt.)

3.

Za vasjo se vije cesta,
razsvetljena z mesečino,
ob straneh oddelka gresta
zmršenih vojakov
nekam daleč v domovino.
(D'revored.)

4.

Iz daljine nedogledne
je priplul na prod
zibajoče se — labod.
(Coln.)

5.

Ptica zlatokрила
preletela je nebo,
gora pa jo je požrla.
ko se zadnjič je ozrla.
(Solnce.)

6.

Po zraku se sprehajamo,
po zemljici, po morji —
že daleč na obzorji,
ti še kaj ponačajamo.
(Solčni žarki.)

7.

Štirje se točijo,
štirje ropočejo,
eden se sklanja,
vseh osem prišanja.
(Voz, konji, voznik.)

☉

Drobiž.

Volitve novega papeža. Papeža volijo samo kardinali šele od tretjega lateranskega koncila (1179). Konklave je bil vpeljan na lyonskem koncilu. Končna definitivna odločitev glede volitve datira od papeža Pija X. iz leta 1904. Volijo samo kardinali, ki imajo najmanj diakonat. Kardinalom ni treba, da bi bili posebej pozvani v Rim. Voli se navadno na mestu, kjer je papež umrl, in sicer deset dni po papeževi smrti. (To je enajsti dan.) V izrednih razmerah smejo kardinali z večino glasov sami določiti kraj volitve. Volitev se vrši na sledeči način: V katedrali sv. Petra se vrši slovesna sv. maša s klicanjem sv. Duha. Nato gredo kardinali v konklave, popolnoma zaprt in od ostalega sveta ločen prostor. Prostor ne smejo zapustiti. Prvi dan smejo

podeljevati še avdience. S seboj smejo vzeti samo dva, s posebnim dovoljenjem največ tri slugе. Kardinali se zbero pred vsakim volivnim aktom v kapeli v konklave; če traja volitev več dni, vsak dan dvakrat, predpoldne in popoldne. Glasuje se potem posebnih glasovnic. Če je kak kardinal v konklavu bolan, gre posebej izvoljena komisija kardinalov k njemu po glasovnico. Kot skrutinatorji fungirajo trije najmlajši kardinali. Za izvolitev je potrebna dvetretjinska večina vseh oddanih glasov. V svrhu kompromisa je potrebna soglasnost vseh volivnih upravičencev. Nobeden ne sme samega sebe voliti. Ko je papež izvoljen, ga naprosijo trije capita ordinum (najstarejši kardinal škof, najstarejši kardinal duhovnik in najstarejši kardinal diakon), če volitev sprejme. Če je sprejel, si izbere papež ime, ki ga bo nosil. Nato oblečejo novoizvoljenega papeža v zakristiji v papežev ornat. Pred oltarjem sprejme prvo poklonitev kardinalov v obliki poljuba roke. Kardinal camerlengo mu natakne ribičev prstan. Nato proglašajo eden izmed kardinalov diakonov raz balkona volitvene kapele rezultat volitve: »Annuntio vobis gaudium magnum: Papam habemus.« (»Naznanjam vam veliko radost: imamo papeža.«) Nato pove ime novoizvoljenčeve. Druga poklonitev se izvrši v sikstinski kapeli. Tretja v presbiteriju v katedrali sv. Petra. Papeža posveti kardinal dekan, škof Ostije. Par dni pozneje gre papež slovesno v Lateran.

Cene zlatu in srebru v Nemški Avstriji. Po poročilu časnikov so plačali meseca decembra 1921 na Dunaju za kilogram čistega zlata 4.500.000 avstr. kron, za kilogram čistega srebra pa 120.000 avstr. kron. Za stokronski cekin 135.000, za dvajsetkronski cekin 27.000, za desetkronski cekin 13.000, za petkronski tolar 2.590, za dvekronski 980, za enokronski 490, za goldinarski 1330 avstr. kron.

☉

Slovstvo.

Gledališke igrice. Iz nemščine prevel V. S. V Ljubljani 1921. Samozaložba. Knjižica podaja burko v treh dejanjih

»Zdravnikov strežnik«, igrico v štirih kratkih dejanjih »Sv. Janez in ropar« ter burki v enem dejanju »Prevarani hišnik« in »Konvencionalne laži«. Prve tri igre so za moške vloge, drugo igro igrajo lahko tudi ženske, četrta je za mešane vloge. Vse igrice so prav živahne. Gorko priporočimo. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni. Cena 2-50 Din.

Svetilnik na morju življenja. Spisal Anton Čadež, duhovni svetnik, katehet. V Ljubljani 1921. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Zelo lična in zanimiva knjižica, polna najlepših naukov za mlade ljudi. Služi lahko tudi kot molitvenik, osobito za premišljevanje. Vsem našim čitateljem in čitateljicam jo gorko priporočimo. To je točno čtivo, ki ne utruja. Kupi se v Jugoslovanski tiskarni. Cena 4 Din.

Rešitev naloge v 1.—2. številki. »Vrtca«:

Slovenski svet, ti si krasan!

Rešitev rebusa v 1.—2. številki. »Vrtca«:

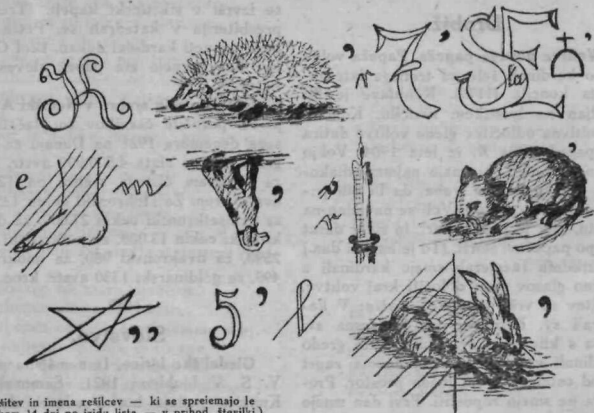
Vsak pravi: daj, daj — nikočar ni, ki bi rekel: na, na, na!

(Pripomba in vprašanju odgovor: Če smo rebus nalašč narobe obrnili, da bi bila rešitev težja? — Bog obvari! Tisti spak tiskarski je iz hudomušnosti to storil — da bi ga plent pobral in v Ljubljani stresel!)

Listnica uredništva.

Gojmir Gorjanko: Nemožne je reči, da so pesmice za tisk, a še bolj nemožne, da nimate talenta. Glavna hiba je ta, ker opetate stvari in zadeve, že stokrat na enak in boljši način opete. Izkušali bomo, da privedimo vsaj III., ki ima vsaj originalno misel. — **Zorko:** Hvaležnosti vsa čast, le naj živa ostane do konca dni. Za javnost so pa take zahvalnice manj primerne. Morda bi celo do brotniku ne bilo ljubo? — **A. J. Nandnik:** Drugo še ni zrelo. Znabiti godovnico popravimo. Z apostrofi ne pesnikujte! Pisma morate frankirati. — **Fr. Ks. A.:** Tudi še pesnikujete z apostrofi? Žal, da so tudi rime ponekod slabe. Vendar, ker so delca že 18 let stara, jim oprostimo. Morda s časom pošljete kaj boljšega? Hvala lepa za prijaznost, — **Št. J. na J.** Risbe niso slabe, a kliše, i so za začetne poizkuse vendar predraži. Glede pesmic Vam je bržčas že g. Bogomil odgovoril? — **H. Kristina:** Hvala za spomenik. Ker smo svojčas že objavili isto ime, nam ga ne kaže še drugič. Morda kaj drugega? — **A. J. Sv. trije Kralji** — stara zgodba v stari obliki. Hvala za dobro voljo! Izberite kaj izvirnejšega in pazite na čistost rim. Živeli — deželi se takoj slabó rima.

Rebus.

Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le (tekem 14 dni po izidu lista — v prihod. številki.)